

Kamu Çalışanlarının Boş Zaman Alışkanlıkları ve Rekreasyon Etkinliklerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma “Çankırı İli Örneği”

A Research on the Determination Of Public Employees' Habits and Recreation Activities: Çankırı Province Sample

M. Mert PASLI

Giresun Üniversitesi, Bulancak Kadir Karabaş Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Giresun
mert.pasli@giresun.edu.tr

Ercan KARAÇAR

Sinop Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Sinop
ercankaracar@sinop.edu.tr

Öz

Boş zaman, bireylerin çalışma hayatı dışında kalan faaliyetler için kullandığı zaman aralığıdır. Bu zaman aralığı insanların boş zamanını oluşturmakta ve bu boş zamanda ise faaliyetlere katılmaktadır. Bu çalışmanın amacı ise, Çankırı ilinde görev yapan memurların boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının tespiti ve ne tür rekreasyon etkinliklerine katılım sağladıklarının belirlenmesine yöneliktir. Çalışmaya katılanların günlük boş zamanlarına bakıldığında yaklaşık yarısının 1 ile 3 saat arasında olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılanların evde yapılan boş zaman değerlendirme faaliyetlerine bakıldığında, yaklaşık yarısının televizyon izlediği görülmektedir. Ev dışı boş zaman değerlendirme faaliyetlerinde ise gezi faaliyetlerini tercih ettiği ve faaliyetlere katılımın daha çok arkadaşlarla olduğu ortaya çıkmaktadır. Uzun süreli izinlerde ise tatile çıkmayı tercih ettikleri görülmektedir. Çankırı ilinde olmayan ve olması istenilen tesislere bakıldığında, eğlence mekânları ve turistik tesisler ön plana çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çankırı, Boş Zaman Değerlendirme, Rekreasyon

Abstract

Leisure is the time interval of individuals when they conduct out of work hour activities. The aim of this study is to determine the leisure time evaluation habits of public officers in Çankırı province and what kind of recreation activities they attend to. It is observed that attendants' daily lesiure times varies between 1 to 3 hours.. When it is examined the attendants' leisure activites at home, it is seen that approximately half of them watch television. However, in terms of evaluating out-of-home leisure activities, it appears that they prefer travel activities. It is clearly seen that attending the activities occurs mostly with friends. In long time allowance, it is observed that they prefer going on holiday. When it is analysed the facilities, which do not exist in Çankırı province but are desired, places of entertainment and tourist facilities are in the fore.

Keywords: Cankırı, Leisure Assess, Recreation.

Giriş

Zaman, toplumsal varlık olarak insanın var oluşsal bir boyutunu teşkil etmektedir. Zaman insanların, çeşitli yönleriyle en çok merak ettiği, üzerinde en çok araştırmalar yaptığı konulardan birisidir. Çünkü insan dünyada zamansal olarak var olmaktadır. Zaman; hayatı, davranışları, hareketleri, devamlılıkları, durağanlıkları, dinamikleri, süreçleri, etkileşimleri ve olayları ifade eder; hayat yoksa zaman da yoktur (Okumuş, 2011). Bu noktada zaman, toplumsal hayatın ayrılmaz bir parçası olarak görülmekte ve sosyal zaman çalışması yapmak önemli hale gelmektedir. Bu bağlamda, genel sosyal zaman içinde önemli bir yere sahip olan boş zamanları (leisure time, evkât-i hâliye) çalışmak da doğal olarak önemli olmaktadır. Boş zamanlar konusunu önemli kılan da şüphesiz yine bizzat boş zamanların kendisidir (Okumuş, 2013).

Sanayi devriminin sonrasında hızla gelişen endüstriyel tesisler, iş gücüne yönelik temel stratejilerini bir kişiyi mümkün olabildiği ölçüde çok çalıştırmak üzerine kurmuşlardı. Bu nedenle, sanayi devriminin ilk yıllarında insanların günde 16 saat çalıştırıldığı dönemler yaşanmıştır. Böyle bir yapı içerisinde çalışan bireyin değil, boş zamanı, dinlenebileceği dolayısıyla çalışma enerjisini yenileyebileceği zamanları bile kısıtlıydı. 20. yüzyılın başlarında ortaya çıkan bilimsel yönetim anlayışının çalışan bireyin iş yerindeki verimliliği üzerinde yoğunlaşması, aynı zamanda daha az çalışmayla daha fazla üretmenin yolunu da açmıştır. Verimlilikte sağlanan artış, sosyal yönelimli düşüncelerin gelişmesi vb. faktörler azalan çalışma saatleri olgusunu da beraberinde getirmiştir (Taylor, 1997).

Bazı kaynaklarda da ifade edildiği gibi Türklerde serbest zamanın oluşmasında, İslamiyet, Devlet ve Batı kültürünün büyük bir etkisi olmuştur. Türk toplumlarının yaşam biçimi olarak; kadın-erkek ayrımı yapılar ve tarım ile hayvancılığın yanında savaş hazırlıkları yapılmaktaydı. Genellikle iş hayatı dışında savaş için yapılan hazırlıklar oyunlaştırılır ve at üzerinde ustalık gerektirecek oyunlar sergilenirdi. Bunun yanında, düğünler, şöenler, törenler gibi eğlenceler yapılırdı. Türklerin, XI yüzyılda İslamiyet'i kabul etmesiyle birlikte yaşam şekillerinde değişimler meydana gelmiştir. Bu değişimler serbest zamanı değerlendirmede belirgin şekilde ortaya çıkmaktadır. Selçuklu döneminde sivil örgütlenme modeli olan ahilik yapısının gelişmesi ile çeşitli etkinliklerin düzenlendiği görülmektedir. Osmanlı döneminde boş zaman faaliyetleri olarak okçuluk, avlanma, güreş, hayvan güreşi, satranç, tavla, dama ve benzeri oyunlar ile saz fasılları, seyirlik oyunlar (çengi, köçek, ip cambazlığı, meddah, taklit oyunları, hayal oyunu vb.) ciddi anlamda yarış ve eğlence ağırlıklı etkinlikler şeklinde yapılmaktaydı. Osmanlı döneminde kadınlar daha çok ev içi serbest zaman etkinlikleri olarak hikaye ve masal anlatma, misafirlik, oyun, saz çalma, şarkı türkü söyleme, oya, nakış dikiş gibi faaliyetlere katılırken, erkekler daha çok ev dışı etkinliklere katılırlardı. Hamam, kahvehaneye gitme, avcılık, atıcılık, kuş gibi aktivitelerle ilgilenirlerdi (Ağaoğlu, Taşmektepligil ve Bayrak; 2005).

Günümüzde ise insanların sosyo-ekonomik ve kültürel düzeylerinde meydana gelen artış, zamanlarını kendileri için faydalı olan faaliyetler için değerlendirmeye yönelmiş, farkındalığı, bilgisi, birikimi, boş zamanı ve harcanabilir geliri artan kişiler bu boş zamanlarını en iyi şekilde değerlendirme arayışına yönelmişlerdir. Bu nedenle, insanlar her geçen gün farklı sosyal çevrelere girme, stresten uzaklaşma, değişen çevre koşullarına uyma, beden ve ruh sağlığını koruma ve geliştirme gibi kişisel gelişimlerine katkı sağlayacak faaliyetleri gerçekleştirme arzusunda. Diğer taraftan insanlar yoğun çalışma tempolarından arta kalan zamanlarını hem en iyi şekilde değerlendirme hem de kendilerini yenileyerek ve zinde olarak değerlendirerek yeniden işlerine geri dönmek istemektedirler. İnsanlar boş zamanlarında buldukları yerden ayrılarak dinlenme, eğlenme, farklı insanlarla tanışma, sosyalleşme, beden sağlığını geliştirme gibi çok çeşitli nedenlerle çeşitli etkinlikler gerçekleştirmektedirler. En genel tanımıyla

insanların serbest zamanlarını değerlendirme amacıyla gerçekleştirdikleri bu faaliyetlere, rekreasyon denilmektedir. (Albayrak, 2012).

İngilizce'de "boş zaman" kelimesinin karşılığı olan "leisure", Latince'de ise "izin verilmiş olmak" veya "özgür olmak" anlamına gelen "licere" kelimesinden türetilmiştir. Bununla beraber, Fransızca'da "boş zaman" anlamına gelen "loisir", lisans ve özgürlük kelimelerinin İngilizce karşılığı "licence" ve "liberty"de buradan türetilmiştir. Genel olarak boş zaman, baskıdan kurtulmak, kısıtlamalardan özgürlüğe geçmek, seçme özgürlüğü, işten sonra (bireye) arta kalan zaman, zorunlu sosyal yükümlülükler yerine getirildikten sonra kalan zaman şeklinde tanımlandığını görebiliriz (Çoruh, 2013).

Rekreasyon, bireylerin iş, görev ve ödev gibi yerine getirilmesi zorunlu etkinlikleri ve yükümlülükleri sonrasında kalan boş zamanlarında dinlenmek, eğlenmek, yenilenmek, bireysel açıdan tatmin olmak için gönüllü olarak katıldıkları etkinlik ya da deneyimlerdir (Kraus, 1977).

Rekreasyon faaliyetlerine katılım bireylerin kendini ve doğayı tanımasını sağlar, entelektüel hayatını geliştirir, bireylerin yalnızlığını azaltır, kişisel beceri ve yeteneğini artırır, kendisini tanımasına ve karakterinin gelişmesini sağlar (Broadhurst, 2001; Hall ve ark., 2006; Karaküçük, 1999).

Bu açıdan rekreasyonu tanımlamak gerekirse; rekreasyon bilerek katıldığımız, özgür, mutluluk verici doğal tutum içeren duygularımızı ifade edebileceğimiz, iş ya da okul hayatı ve zorunlu fizyolojik ihtiyaçların dışında yapılan eğlenceli etkinliklerin tümünü kapsamaktadır (Kılıç, 2011).

Yapılan araştırmalar, rekreasyonel faaliyetlerin sosyal-kültürel-ekonomik kalkınma, eğitimde başarı, çalışma verimi, beden ve ruh sağlığını korunması, sağlıklı nesiller yetiştirme, zararlı davranışlardan korunma gibi hususlarda önemli derecede olumlu etkilerinin olduğunu ortaya koymaktadır (Güngörmüş ve Sezen, 2005).

Bu çalışmanın amacı, Çankırı ilinde görev yapan memurların boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının tespiti ve ne tür rekreasyon etkinliklerine katılım sağladıklarının belirlenmesine yöneliktir.

Yöntem

Bu çalışma özünde, Çankırı'da görev yapan kamu çalışanlarının çalışma hayatı içinde sahip oldukları boş zaman sürelerini tespit ederek, boş zamanlarını nerelerde, hangi rekreasyon etkinliğine katılarak değerlendirdiğini tespit etmeye yöneliktir. Ayrıca kamu çalışanlarının boş zaman değerlendirmeye yönelik olarak Çankırı ilinde eksikliği hissedilen tesis ve aktivitelerin ne olduğunu da kullanıcı gözüyle ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Araştırmada alan araştırması yöntemi kapsamında yapılandırılmış anket tekniği kullanılmıştır. Anket Yeniçeri, Coşkun ve Özkan tarafından 2002 yılında yapmış oldukları çalışma kullanılan ölçekten yararlanarak hazırlanmıştır. Araştırma kapsamında 40 kişiye pilot uygulama yapılmış, eksiklikler düzeltilmiştir. Ankette demografik özellikler boş zaman değerlendirme faaliyetleri, var olan ve olması istenen tesisler ile ilgili bilgi toplamaya yönelik sorular sorulmuştur. Elde edilen veriler yüzde ve frekans analizine tabi tutulmuş ve bazı verilerin cinsiyet ve gelir durumuna göre çapraz tabloları oluşturulmuştur.

Araştırma evreni Çankırı ilinde görev yapan 9572 kamu personelinden oluşmaktadır. Tablo 1'den yola çıkarak araştırmanın örneklemini 240 olarak bulunmuştur. Çalışma kapsamında 260 kamu personeline anket uygulanmış, bunlardan 248 tanesi analize tabi tutulmuştur.

Örnekleme hataları için farklı evren büyüklüklerinden çekilmesi gereken örneklem büyüklükleri hesaplanarak aşağıdaki Tablo 1’de verilmiştir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004).

Tablo 1. $\alpha=0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004)

Evren Büyüklüğü	± 0.03 örnekleme hatası (d)			± 0.05 örnekleme hatası (d)			± 0.10 örnekleme hatası (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Bulgular

Analiz sonucunda güvenilirlik katsayıları 0,80’in üzerinde olduğundan araştırma ölçeğinin yüksek derecede güvenilir olduğu söylenebilir. Anketler aracılığı ile toplanan verilerin istatistikî analizleri için; örneklem grubunun özelliklerinin belirlenmesine ilişkin frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu 195’i erkek, 53’ü kadın olmak üzere toplam 248 kamu çalışanı oluşturmaktadır.

Tablo 2: Ankete Katılanların Demografik Bilgileri

Cinsiyet	n	%	Gelir Düzeyi (TL)	n	%
Kadın	53	21,4	847 -1500	32	12,9
Toplam	248	100,0	1501-2000	126	50,8
Yaş			2001 ve üzeri	90	36,3
20 yaş ve altı	-	-	Toplam	248	100,0
21-25 yaş	76	30,6	Medeni Durum		
26-30 yaş	58	23,4	Evli	134	54,0
31-35 yaş	43	17,3	Bekar	114	46,0
36-40 yaş	21	8,5	Toplam	248	100,0
41-45 yaş	11	4,4			
46 ve üzeri yaş	39	15,7	Mesleki Kıdem		
Toplam	248	100,0	0-5 yıl	94	37,9
Eğitim Durumu			6-10 yıl	53	21,4
İlköğretim	13	5,2	11-15 yıl	21	8,5
Lise	79	31,9	15-20 yıl	50	20,2
Lisans	135	54,4	20 ve üzeri	30	12,1
Lisansüstü	21	8,5	Toplam	248	100,0
Toplam	248	100,0			

Araştırma sonuçlarına bakıldığında katılanların büyük bir çoğunluğunun erkek olduğu (%78,6) ve % 54,0'ünün 20 ile 30 yaş aralığında olduğu ortaya çıkmaktadır. Yine katılanların % 54,4'ünün lisans eğitimi aldığı ve %50,8'nin gelirinin 1500 ile 2000 arasında olduğu anlaşılmaktadır. Yaklaşık olarak % 54'ünün evli olduğu ve %59,3'nün meslekte ilk 10 yıl içinde olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Ankete Katılanların Boş Zaman Durumları ve Sosyal Durumları

	n	%
Günlük boş zamanınız ne kadar süre zarfını içerir?		
1-3 Saat	113	45,6
4-6 Saat	89	35,9
7 Saat ve üzeri	46	18,5
Toplam	248	100,0
Haftalık boş zaman değerlendirme faaliyetine katılım süreniz ne kadardır?		
0-4 saat	98	39,5
5-8 saat	106	42,7
8 saat üzeri	44	17,7
Toplam	248	100,0
Fazla mesai yapıyor musunuz?		
Evet	170	68,5
Hayır	78	31,5
Toplam	248	100,0

Çalışmaya katılanların günlük boş zamanlarına bakıldığında yaklaşık yarısının 1 ile 3 saat arasında olduğu görülmektedir. Haftalık boş zaman değerlendirme faaliyet katılım süresine bakıldığında ise büyük bir çoğunluğunun 0-8 arasında olduğunu belirtmişlerdir. Çalışmaya katılanların % 68,5'inin fazla mesai yaptığını görülmektedir.

Tablo 4: Boş Zaman Değerlendirme Faaliyetlerinin Niteliği ve Mekânı

	n	%
Boş zamanlarınızı değerlendirme etkinliklerine katılımınızın, iş verimliliğiniz üzerindeki etkisi nedir?		
Arttırır	99	39,9
Etkilemez	103	41,5
Azaltır	46	18,5
Toplam	248	100,0
Boş zamanlarınızı değerlendirmede güçlük çekiyor musunuz?		
Evet	26	10,5
Bazen	133	53,6
Hayır	89	35,9
Toplam	248	100,0
Boş zaman etkinliklerine katılımınız etkileri nelerdir?		
Dinlendirici	139	56,0
Eğlendirici	118	47,6
Mutluluk verici	113	45,6
Eğitici	50	20,2
Sıkıntı Azaltıcı	90	36,3
Sağlık	23	9,3

Sosyal Statü	26	10,5
*Bu soruda birden fazla seçenek işaretlendiği için toplam %100'ü geçmektedir.		
Boş zamanlarınızı değerlendirme etkinliklerine katılım yeriniz neresidir?		
Ev	73	29,4
İş yeri	25	10,1
Kahvehane	25	10,1
Açık kırsal alan	62	25,0
Spor tesisleri	31	12,5
Sendika	28	11,3
Diğer	34	13,7
*Bu soruda birden fazla seçenek işaretlendiği için toplam %100'ü geçmektedir.		
Boş zaman değerlendirme faaliyetlerine kiminle katılıyorsunuz?		
Yalnız	5	2,0
Eşi ile	20	8,1
Eşi ve çocuklarıyla	91	36,7
Arkadaşlarıyla	139	56,0
*Bu soruda birden fazla seçenek işaretlendiği için toplam %100'ü geçmektedir.		
Evde yapılan boş zaman değerlendirme faaliyetleriniz nelerdir		
TV izlemek	116	46,8
Kitap okumak	50	20,2
Müzik dinlemek	74	29,8
Spor yapmak	62	25,0
Çiçek yetiştirmek	3	1,2
El işi yapmak	7	2,8
Diğer	33	13,3
*Bu soruda birden fazla seçenek işaretlendiği için toplam %100'ü geçmektedir.		
Ev dışı boş zaman değerlendirme faaliyetleriniz nelerdir		
Sosyo-kültürel faaliyetler	37	14,9
Sportif faaliyetler	62	25,0
Gezi faaliyetleri	135	54,4
Mesleki beceriye yönelik faaliyetler	28	11,3
Diğer	23	9,3
*Bu soruda birden fazla seçenek işaretlendiği için toplam %100'ü geçmektedir.		
Uzun süreli izinde boş zaman değerlendirme faaliyetleriniz nelerdir?		
Tatile çıkma	109	44,0
Kendini geliştirme	28	11,3
Dernek sendika	12	4,8
Özel işler	58	23,4
Diğer	53	21,4
*Bu soruda birden fazla seçenek işaretlendiği için toplam %100'ü geçmektedir.		
Şehirde boş zaman değerlendirme faaliyetleri nelerdir		
Kapalı alan spor faaliyetleri	0	0
Açık alan spor faaliyetleri	31	12,5
Eğlence faaliyetleri	107	43,1
Mesleki kurs	28	11,3
Gezi faaliyetleri	135	54,4
*Bu soruda birden fazla seçenek işaretlendiği için toplam %100'ü geçmektedir.		

Çalışmaya katılanların yaklaşık olarak % 40'ının boş zamanlarda etkinliklere katılımın iş verimliliğini olumlu yönde etkilediğini, % 41,5'ini ise etkilemediğini görülmektedir. Boş zamanları değerlendirmede güçlük çekiyor musunuz? sorusuna katılanların % 35,9'unun güçlük çekmediğini ve % 53,6'sının bazen güçlük çektiğini görmekteyiz. Boş zaman etkinliklere katılımın etkilerine bakıldığında büyük bir çoğunluk dinlendirici (%56,0), eğlendirici (% 47,6), mutluluk verici (% 45,6) ve sıkıntı azaltıcı (% 36,3) olduğunu söylemektedir. Etkinliklere katılım yeri olarak ev (% 29,4) ve açık kırsal alan (% 25,0) ile ön plana çıkmaktadır. Faaliyetlere katılımın daha çok arkadaşlarla (% 56,0) olduğu ortaya çıkmaktadır.

Çalışmaya katılanların evde yapılan boş zaman değerlendirme faaliyetlerine bakıldığında, yaklaşık % 47,0'sinin televizyon izlemek olduğu görülmektedir. Ev dışı boş zaman değerlendirme faaliyetlerinde ise % 54,4 ile gezi faaliyetlerini tercih ettiği ortaya çıkmaktadır. Uzun süreli izinlerde ise tatile çıkma % 44,0'le ilk sırada yer almaktadır.

Tablo 5: Boş Zaman Değerlendirmeye Yönelik Olarak Çankırı'da Olmayan ve Olması İstenen Faaliyetler ve Tesisler

Çankırı ilinde olmayan, olması istenen etkinlikler nelerdir	n	%
Çeşitli müsabakalar	49	19,8
Doğa sporları	66	26,6
Eğlence faaliyetleri	103	41,5
Mesleki kurslar	28	11,3
Diğer	26	10,5
Çankırı ilinde olmayan, olması istenen tesisler nelerdir?		
Kapalı salonlar	2	0,8
Açık alan mekanlar	23	9,3
Spor alanları	31	12,5
Yüzme havuzları	74	29,8
Tiyatro ve sinema salonları	36	14,5
Eğlence mekanları	177	71,4
Turistik tesisler	114	46,0
Diğer	4	1,6
*Bu soruda birden fazla seçenek işaretlendiği için toplam %100'ü geçmektedir.		

Çankırı ilinde olmayan ve olması istenilen etkinliklere bakıldığında % 41,5 ile eğlence faaliyetleri ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada doğa sporları % 26,6 ve çeşitli müsabakalar %19,8 ile üçüncü sırada yer almaktadır. Çankırı ilinde olmayan ve olması istenilen tesislere bakıldığında eğlence mekânları % 71,4 ile ilk sırada bulunurken, % 46,0 ile turistik tesisler takip etmektedir.

Tablo 6: Cinsiyet ve Gelir Durumuna Göre Boş Zaman Etkinliklerine Katılma Amacı

Katılım Amacı	Erkek	Kadın	Toplam	847 -	1501-	2000 TL	Toplam		
				1500 TL	2000 TL	üzeri			
Dinlendirici	n	105	33	138	n	22	63	53	138
	%	53,8	62,3	55,6	%	68,8	50,0	58,9	55,6
Eğlendirici	n	90	28	118	n	24	56	38	118
	%	46,2	52,8	47,6	%	75,0	44,4	42,2	47,6
Mutluluk verici	n	85	28	113	n	14	56	43	113
	%	43,6	52,8	45,6	%	43,8	44,4	47,8	45,6
Eğitici	n	36	14	50	n	18	23	9	50
	%	18,5	26,4	20,2	%	56,2	18,3	10,0	20,2
Sıkıntı azaltıcı	n	77	13	90	n	22	45	23	90
	%	39,5	24,5	36,3	%	68,8	35,7	25,6	36,3
Sağlık	n	23	0	23	n	4	6	13	23
	%	11,8	0	9,3	%	12,5	4,8	14,4	9,3
Sosyal statü	n	22	4	26	n	4	0	22	26
	%	11,3	7,5	10,5	%	12,5	0	24,4	10,5

Ankete katılanların rekreatif faaliyetlere katılma nedenleri cinsiyetlerine göre incelendiğinde, hem erkeklerin (% 53,8) hem de kadınların (% 62,3) öncelikli olarak dinlendirici faaliyetleri seçtikleri görülmektedir. Rekreatif faaliyetlere katılma nedeni gelir durumuna göre incelendiğinde 847-1500 TL arasında geliri olanların öncelikli olarak eğlendirici faaliyetleri, 1501-2000 TL ile 2000 TL üzerinde geliri olanların ise dinlendirici faaliyetleri öncelikli olarak tercih ettikleri ve bu nedenle rekreatif faaliyetlere katıldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 7: Cinsiyet ve Gelir Durumuna Göre Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine Katılım Yeri

Katılım Yeri	Erkek	Kadın	Toplam	847 -	1501-	2000 TL	Toplam		
				1500 TL	2000 TL	üzeri			
Ev	n	55	18	73	n	18	30	25	73
	%	28,2	34,0	29,4	%	56,2%	23,8%	27,8%	29,4%
İş yeri	n	25	0	25	n	0	22	3	25
	%	12,8	0	10,1	%	,0%	17,5%	3,3%	10,1%
Açık	n	62	0	62	n	0	48	14	62
	%	31,8	0	25,0	%	,0%	38,1%	15,6%	25,0%
Spor	n	31	0	31	n	5	0	26	31
	%	15,9	0	12,5	%	15,6%	,0%	28,9%	12,5%
Sendika	n	18	10	28	n	10	0	18	28
	%	9,2	18,9	11,3	%	31,2%	,0%	20,0%	11,3%
Kahvehane	n	25	0	25	n	5	11	9	25
	%	12,8	0	10,1	%	15,6%	8,7%	10,0%	10,1%
Diğer	n	16	18	34	n	4	21	9	34
	%	8,2	34,0	13,7	%	12,5%	16,7%	10,0%	13,7%

Katılımcıların rekreatif etkinliklere katılım yeri olarak incelendiğinde erkeklerin açık alanları tercih ettikleri görülürken, kadınların ise öncelikli olarak evi ve diğer olarak belirtilen seçeneği (park, bahçe) tercih ettikleri görülmektedir. Bu noktada kadınların ev ortamında aileleri ile ya da aileleri için boş zamanlarını değerlendirdiklerini söylemek mümkün olabilmektedir. Çünkü Türk toplumunda ev içi iş ve ilişkilerin yükümlülüğü erkekten çok kadına atfedilmektedir. Gelir durumuna göre bakıldığında 847-1500 TL arasında geliri olanların % 56,2'si evde etkinliklere katılım derken, 1501-200 TL arasındakilerin %38,1'i açık alanları ve 2000TL-üzeri geliri olanların %28,9'u ilk sırada tercih olarak spor alanlarını belirtmişlerdir. Bu noktada gelir seviyesi 1500 TL'den yüksek olanların rekreasyon faaliyetlerini ev dışı ortamlarda gerçekleştirdikleri söylenebilmektedir.

Tablo 8: Cinsiyet ve Gelir Durumuna Göre Uzun Süreli Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine Katılma Amacı

Uzun Süreli Boş Zaman Değerlendirme		Erkek	Kadın	Toplam	Gelir Durumu				
					847 - 1500 TL	1501- 2000 TL	2000 TL üzeri	Toplam	
Tatil	n	71	37	108	n	28	30	50	108
	%	36,6	69,8	43,7	%	87,5	23,8	56,2	43,7
Kendisi	n	17	10	27	n	0	19	8	27
	%	8,8	18,9	10,9	%	0	15,1	9,0	10,9
Sendika	n	12	0	12	n	0	0	12	12
	%	6,2	0	4,9	%	0	0	13,5	4,9
Özel	n	50	7	57	n	9	35	13	57
	%	25,8	13,2	23,1	%	28,1	27,8	14,6	23,1
Diğer	n	53	0	53	n	0	43	10	53
	%	27,3	0	21,5	%	0	34,1	11,2	21,5

Ankete katılanların uzun süreli boş zaman değerlendirme etkinlikleri incelendiğinde, hem erkeklerin (% 36,6) hem de kadınların (% 69,8) ilk sırada tatili tercih ettikleri tatili tercih ettikleri görülmüştür. Gelir durumuna göre bakıldığında, 847-1500 TL ile 2000TL ve üzeri kişilerin büyük bir çoğunluğu tatili tercih ederken, 1501-2000 TL arasındakilerin %34,1'i diğer etkinlikleri tercih ettiği görülmektedir. Bu noktada gelir düzeyi ne olursa olsun insanların tatili artık bir ihtiyaç olarak gördükleri ve uzun süreli boş zamanlarını bu ihtiyaçlarını gidermeye yönelik kullandıklarını söylemek mümkün olabilmektedir.

Tablo 9: Cinsiyet ve Gelir Durumuna Göre Çankırı İlinde Yapılması İstenilen Etkinlikler

Yapılması İstenilen Etkinlikler		Erkek	Kadın	Toplam	Gelir Durumu				
					847 - 1500 TL	1501- 2000 TL	2000 TL üzeri	Toplam	
Çeşitli müsabakalar	n	47	2	49	n	0	9	40	49
	%	24,1	3,8	19,8	%	0	7,1	44,4	19,8
Doğa sporları	n	54	12	66	n	5	47	47	66
	%	27,7	22,6	26,6	%	15,6	37,3	37,3	26,6
Eğlence	n	75	28	103	n	18	69	16	103
	%	38,5	52,8	41,5	%	56,2	54,8	17,8	41,5
Mesleki	n	36	17	53	n	10	34	9	53
	%	18,5	32,1	21,4	%	31,2	27,0	10,0	21,4
Diğer	n	18	8	26	n	4	6	16	26
	%	9,2	15,1	10,5	%	12,5	4,8	17,8	10,5

Katılımcıların Çankırı ilinde yapılmasını istedikleri etkinlikler cinsiyetlerine göre incelendiğinde, hem erkeklerin (% 38,1) hem de kadınların (% 52,8) ilk sırada eğlenceli etkinlikleri tercih ettikleri görülmektedir. Bu bağlamda, cinsiyet ayrımı yapılmaksızın Çankırı ilinde eğlence yönelik etkinliklerin yetersiz olduğu sonucuna ulaşabilmek mümkündür. Gelir durumuna göre bakıldığında 847-1500 TL ile 1501-2000 TL arasındaki kişiler yarısından fazlası ilk sırada eğlenceli etkinliklerin yapılmasını isterken 2000TL ve üzeri geliri olanların % 44,4'ü çeşitli müsabakaların yapılmasını arzulamaktadır. 2000 TL'nin üzerinde geliri olanların eğlence etkinliklerinden ziyade çeşitli müsabakaların yapılmasını tercih etmesi, Çankırı ilinin Ankara'ya yakın olması ve bu kişilerin eğlence etkinliklerine Ankara'da katıldıkları düşüncesine yol açabilmektedir.

Tablo 10:Cinsiyet ve Gelir Durumuna Göre Yapılması İstenilen Tesisler

Yapılması İstenilen Tesisler		Erkek	Kadın	Toplam	847 -	1501-	2000 TL	Toplam	
					1500 TL	2000 TL	üzeri		
Spor alanları	n	31	0	31	n	0	16	15	31
	%	15,9	0	12,5	%	0	12,7	16,7	12,5
Açık alan mekânlar	n	23	0	23	n	0	20	3	23
	%	11,8	0	9,3	%	0	15,9	3,3	9,3
Yüzme havuzları	n	50	24	74	n	19	24	31	74
	%	25,6	45,3	29,8	%	59,4	19,0	34,4	29,8
Tiyatro-sinema	n	27	9	36	n	0	20	16	36
	%	13,8	17,0	14,5	%	0	15,9	17,8	14,5
Eğlence mekânları	n	124	53	177	n	32	85	60	177
	%	63,6	100,0	71,4	%	100,0	67,5	66,7	71,4
Turistik tesisler	n	99	15	114	n	8	60	46	114
	%	50,8	28,3	46,0	%	25,0	47,6	51,1	46,0

Ankete katılanların Çankırı ilinde yapılması istenilen tesisler cinsiyet ayrımı olmaksızın eğlence tesisleri olarak ilk sırada tercih edilmiştir. Kadınların tamamı, erkeklerin ise %63,6'sı bu seçeneği ilk sırada tercih etmişlerdir. Yapılması istenilen tesisler gelir durumuna göre ise tüm gelir guruplarında ilk sırada eğlence mekânlarını tercih ettikleri görülmektedir.

Sonuç

İnsanların, sahip oldukları boş zamanları giderek artmaktadır. Bu sebeple insanların boş zamanlarını nasıl değerlendirecekleri önemlidir. Çankırı ilindeki kamu çalışanlarının boş zaman alışkanlıklarının ve rekreasyon etkinliklerinin belirlenmesi üzerine yapılan araştırmada varılan sonuçları şu şekilde sıralanabilir;

- Araştırmaya 195'i erkek, 53'ü kadın olmak üzere toplam 248 kamu çalışanı katılmıştır.
- Araştırmaya katılan kamu çalışanlarının aldıkları eğitimle çalıştıkları işle ilgili olup olmadığını sorulduğunda yaklaşık % 55,0'inin alakalı olduğu ve % 23,8'inin ise ilgisiz olduğu ortaya çıkmıştır. İşinizden memnun musunuz? sorusuna büyük bir çoğunluğun (% 64,5) memnun olduğu görülmektedir. İş memnuniyetinin daha da artması hem iş verimliliği hem de toplumsal yaşam için önemlilik arz etmektedir.
- Araştırmaya katılanların günlük boş zamanlarına bakıldığında yaklaşık yarısının 1 ile 3 saat arasında olduğu görülmektedir. Araştırma sonucunda memurların gün içerisinde çok fazla boş zamanı olmamasının rekreasyon faaliyetlerine katılımını olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir. Boş zamanlarının artırılması rekreasyon faaliyetlerine katılımı arttıracığı gibi katılan faaliyetlerin çeşitliliğinin artmasına da sebep olabilecek

bu bağlamda, yeni rekreasyon alanlarının açılması da sağlanabilecektir. Araştırmaya katılanların %68,5'inin fazla mesai yaptığını görülmüştür. Yine araştırmaya katılanların yaklaşık olarak % 40'ı boş zamanlarda etkinliklere katılımın, iş verimliliğini olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Uygun ücret iyileştirilmesi yapılarak kişilerin fazla mesai yaptıkları zaman azaltılarak, boş zaman etkinliklerine yöneltilmesi araştırmaya katılanlarında belirttiği gibi iş verimini artırmakta yarar sağlayabilir.

- Araştırmada boş zamanları değerlendirmede güçlük çekiyor musunuz? sorusuna katılanların % 35,9'unun güçlük çekmediği ve % 53,6'sının bazen güçlük çektiğini görülmüştür. Boş zaman değerlendirmede güçlük çektikleri faktörlerin tespit edilip bu faktörlerin etkisinin kaldırılması ya da etkisinin azaltılması yönde çalışmalar yapılmalıdır.
- Boş zaman faaliyetlerinin katılımcılar üzerindeki etkilerine bakıldığında büyük bir çoğunluk dinlendirici, eğlendirici, mutluluk verici ve sıkıntı azaltıcı olduğunu söylemektedir. Bu sonuçlarda katılımcıların boş zamanlarındaki etkinliklerinden dolayı fiziksel, zihinsel ve duygusal açıdan olumlu etkilediği söylenebilir.
- Araştırmaya katılan kamu çalışanlarının etkinliklere katılım yeri olarak ev ve açık kırsal alanlar ön plana çıkmaktadır. Faaliyetlere katılımın daha çok arkadaşlarla olduğu ortaya çıkmaktadır. Sonuçta insanların sosyalleşmesini ve toplumsal bütünleşmeyi sağlaması açısından önemli bir olgu olduğu söylenebilir.
- Çalışmaya katılanların evde yapılan boş zaman değerlendirme faaliyetlerine bakıldığında televizyon izlemek ilk sırada gelmektedir. Ev dışı boş zaman değerlendirme faaliyetlerinde ise gezi faaliyetlerini tercih ettiği tespit edilmiştir.
- Çankırı ilinde olmayan ve olması istenilen etkinliklere bakıldığında eğlence faaliyetleri ilk sırada yer almaktadır. Yine bu istek doğrultusunda Çankırı ilinde olmayan ve olması istenilen tesislere bakıldığında eğlence mekânları ilk sırada gelmektedir. Sonuçta katılımcıların yeteri kadar eğlence faaliyetine katılmadığını, eğlenmek için katılacak rekreasyon etkinliği sıkıntısı çektiğini göstermektedir. Eğlence ve turistik tesis talebi Çankırı ili açısından bir eksiklik olduğunu göstermektedir. Ancak yine bu talep Çankırı iline yatırım yapacak yatırımcılar açısından dikkate alınması gerektiği söylenebilir. Bu sonuç, Muğla ilinde 2002 yılında Yeniçeri ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmaya göre farklılık göstermekte olup, Muğla ilinde spor tesisleri, tiyatro ve sinema salonları talep edilirken, Çankırı ilinde eğlence ve turistik tesis istenmektedir. Muğla'nın bir turizm merkezi olması dolayısıyla zaten çok fazla eğlence merkezine sahip olduğu bu nedenle de sonuçların farklılık göstermesi normal olduğu söylenebilir.

Kaynakça

- Ağaoğlu, Y.S., Bayrak, Metin., Taşmektepligil, M.Y., (2005). "Dünyada ve Türkiye'de Serbest Zaman Kavramının Tarihsel Gelişimi". Abant Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı- 2, s.6.
- Albayrak A. (2012). "İstanbul'daki Konaklama İşletmelerinin Rekreasyon Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi". AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology 2012 Summer/Yaz – Cilt/Vol: 3 - Sayı/Num: 8.
- Broadhurst, R. (2001). "Managing Environmentsfor Leisure and Recreation", New York: Routledge.
- Çoruh, Y. (2013). "Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyonel Eğilimleri ve Rekreasyonel Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörler (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği)", Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Hall C. M. Page, S. J. (2006). "The Geographyof Tourism and Recreation", New York: Routledge.
- Güngörmüş, H.A., ve Sezen, M. (2005). "Milletvekillerinin Rekreasyonel Alışkanlıkları", Atatürk Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 4(17).
- Karaküçük, S. (1999). "Rekreasyon", Ankara: Bağırğan Yayınevi.
- Kraus, R.G.(1977), "Recreation Today: Program, Planning and Leadership" (Second Edition), California: Goodyear Publishing Company.
- Kılıç, M. (2011). "Serbest Zaman Etkinliklerinin (Rekreasyonun) Çocuk Suçluluğunun Önlenmesindeki İşlevinin İncelenmesi". 1.Türkiye Çocuk Hakları Kongresi, İstanbul Çocuk Vakfı Yayınları, 106-121.
- Okumuş, E. (2011). "Zamanın Toplumsal Gerçekliği", İstanbul.
- Okumuş, E. (2013). "Odunpazarı Evleri'nde Ramazan Gecelerinde Boş Zaman Mekânları", Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Kasım 2013, 14 (Özel Sayı), 103-140.
- Taylor F. W. (1997). "Bilimsel Yönetimin İlkeleri" (Çev. H. Bahadır Akın), Çizgi Kitabevi, Konya
- Yeniçeri, M., Coşkun, B. ve Özkan, H. (2002). "Muğla Merkezindeki Memurların Boş Zaman Değerlendirme Eğilimlerinin Belirlenmesi Üzerinde Bir Araştırma". Muğla Üniversitesi SBE Dergisi, 7, 1-20
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). "SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri". Ankara: Detay Yayıncılık

<http://www.dpb.gov.tr/tr-tr/istatistikler/kamu-personeli-istatistikleri> ErişimTarihi:30.01.2017